

СІРОУС ЛІДІЯ ЯКІВНА (до 60-річчя від дня народження)

4 січня виповнилося 60 років від дня народження Сіроус Лідії Яківни — кандидата с.-г. наук, доцента кафедри зоології та ентомології.

Лядія Яківна народилася у с. Шелудьківка Зміївського району Харківської області.

У 1974 р. закінчила з відзнакою Харківський с.-г. інститут ім. В. В. Докучаєва за спеціальністю «Захист рослин від шкідників і хвороб».

На кафедрі зоології та ентомології Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва працює з 1979 р. Досліджувала особливості біології, екології, шкідливості личинок коваліків польових сівозмін Лісостепової зони України. У 1987 р. дослідження завершилися захистом дисертації на тему: «Щелкуны полевых севооборотов Лесостепи Украины и борьба с ними» (науковий керівник професор Б. М. Литвинов). З 1997 р. обіймає посаду доцента кафедри.

Наукові інтереси Л. Я. Сіроус — динаміка чисельності та прогнозування розвитку шкідників овочевих капустяних культур. Нею розроблені алгоритми прогнозування масових розмножень і прийоми захисту білоголової капусти від основних листогризучих шкідників. Близько 30 років бере участь у розробці прогнозу фітосанітарного стану агроценозів і складанні рекомендацій щодо захисту с.-г. рослин від шкідників у господарствах Харківської області.

Автор і співавтор 90 наукових і навчально-методичних праць, у тому числі підручника «Сільськогосподарська ентомологія», навчального посібника «Практикум із с.-г. ентомології», навчально-методичного посібника для контролю якості підготовки фахівців напряму 6.090101 «Агрономія» у ВНЗ II–IV р. а. Міністерства аграрної політики та продовольства України «Тестові завдання» (з грифом Мінагрополітики та продовольства України) та двох видань навчального посібника «Сільськогосподарська ентомологія. Латинські назви шкідників».

Член спеціалізованої вченої ради К 64.803.02 із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук зі спеціальностей «Ентомологія» та «Фітопатологія», заступник декана факультету захисту рослин із наукової роботи. За останні десять років на факультеті проведено понад десять Міжнародних наукових конференцій студентів, аспірантів і молодих учених з проблем охорони біологічного різноманіття екосистем і сучасного захисту рослин, в організації яких Лідія Яківна брала безпосередню участь.

Л. Я. Сіроус нагороджена відзнакою «Відмінник аграрної освіти та науки» III ступеня, почесними грамотами.

Колеги від усього серця вітають Лідію Яківну та бажають їй міцного здоров'я та творчої наснаги.

Професор кафедри зоології та ентомології
Є. М. Білецький

ПЛЕТНІКОВА НІНА ЯКІВНА (до 60-річчя від дня народження)

17 лютого виповнилося 60 років від дня народження Плетнікової Нині Яківни — доцента кафедри фітопатології.

Ніна Яківна народилася у передмісті Харкова в сім'ї робітників. Після закінчення середньої школи її педагогічна, наукова та громадська робота пов'язана із Харківським сільськогосподарським інститутом ім. В. В. Докучаєва, який згодом став аграрним університетом. Працювала секретарем у деканаті і одночасно заочно навчалася на факультеті захисту рослин Харківського сільськогосподарського інституту ім. В. В. Докучаєва. Після закінчення навчання працювала старшим лаборантом на кафедрі селекції та насінництва, а з 1980 року — на кафедрі фітопатології. З 1981 року за конкурсом була обрана на посаду викладача цієї кафедри. З цього часу почала займатися науковими дослідженнями за темою «Кокомікоз вишні й черешні та захист вишні й черешні від кокомікозу», яку звершила у 2003 році захистом кандидатської дисертації (науковий керівник проф. Туренко В. П.).

Згідно з індивідуальними планами кафедри фітопатології читає лекції з дисциплін «Епіфітотіологія», «Екологія грибів», «Методи діагностики хвороб», «Методи досліджень у мікології та фітопатології», «Імунітет рослин» студентам факультету захисту рослин; «Сільськогосподарська фітопатологія» студентам агрономічного факультету, проводить навчальні практики та керує технологічною і виробничою практиками. Під її керівництвом за 30 років на факультеті одержали путівку в життя понад 70 дипломованих спеціалістів для сільськогосподарського виробництва України та країн ближнього й далекого зарубіжжя.

Наукові дослідження проводить за темою «Удосконалення системи захисту вишні й черешні від грибних хвороб». Згідно з договором про наукове співробітництво вивчає вплив мікробіологічних препаратів на розвиток грибних хвороб ярого ячменю за планом наукових досліджень кафедри генетики та селекції с.-г. культур. Нею опубліковано близько 70 наукових праць, рекомендацій виробництву, методичних рекомендацій. За останні 20 років щорічно бере участь у складанні прогнозу фітосанітарного стану агроценозів у господарствах Харківської області (розділ «Хвороби плодкових культур»). Постійно надає допомогу виробництву з питань захисту рослин під час виїздів у господарства області, консультацій, бере участь у виробничих конференціях тощо.

Педагогічна робота Н. Я. Плетнікової безпосередньо пов'язана з виховною та громадською роботою на факультеті захисту рослин. Була заступником декана з виховної роботи, старшим куратором, керівником наукового гуртка кафедри фітопатології. Тривалий час була секретарем Ради факультету.

За ретельну роботу Н. Я. Плетнікову неодноразово було нагороджено Почесними грамотами адміністрації університету, районної і обласної державної адміністрацій.

Колеги щиро вітають Ніну Яківну та зичать їй доброго здоров'я і подальших успіхів у педагогічній та науковій діяльності.

Завідувач кафедри фітопатології
професор В. П. Туренко

МАРТИНЕНКО ВАЛЕНТИНА ІВАНІВНА

(до 60-річчя від дня народження)

Третього вересня виповнилося 60 років від дня народження Валентини Іванівни Мартиненко — кандидата с.-г. наук, доцента кафедри фітопатології Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва.

Валентина Іванівна народилася у селі Хмелів Роменського району Сумської області). У 1970 році вона закінчила з похвальною грамотою повний курс Хмелівської середньої загальноосвітньої трудової політехнічної школи ім. Федька, у 1972 р. — Харківське медичне училище № 1 за спеціальністю фельдшер-лаборант, а у 1980 році — з відзнакою факультет захисту рослин Харківського сільськогосподарського інституту ім. В. В. Докучаєва. Працювала старшим лаборантом, потім молодшим науковим співробітником господарсько-договірної теми кафедри ентомології та зоології факультету захисту рослин.

Велику роль у становленні В. І. Мартиненко як науковця відіграли Б. М. Литвинов, А. Й. Ковалик, О. В. Захаренко, Л. Ф. Краснопільська.

Використовуючи знання, отримані при навчанні у медичному училищі, Валентина Іванівна удосконалила та застосувала гематологічний метод при дослідженні фізіологічного стану комах. На основі аналізу гемолімфи вона оцінювала дію інсектицидів на життєздатність комах, зокрема колорадського жука і стала одним із провідних фахівців країни з цих питань.

У 1988 р. захистила кандидатську дисертацію на тему: «Колорадський жук и обоснование мер борьбы с ним в северо-восточной Лесостепи УССР» (науковий керівник — доктор біологічних наук, професор Б.М. Литвинов).

У 1988–1997 рр. — асистент, з 1997 р. — доцент кафедри фітопатології Харківського національного університету ім. В. В. Докучаєва. Викладає на факультетах агрономічного напрямку дисципліну «Фітофармакологія», а на факультеті захисту рослин — «Токсикологія пестицидів», «Екологізований захист рослин», «Методи випробування пестицидів», «Екологічні та соціальні основи захисту рослин».

Автор понад 70 наукових публікацій, у тому числі у співавторстві, «Хімічні засоби захисту рослин: Навчальний посібник» (2007). Напрямок наукових досліджень — «Екотоксикологічне обґрунтування застосування пестицидів у сучасних технологіях вирощування картоплі у східній частині Лісостепу України».

Колеги щиро вітають Валентину Іванівну та зичать їй міцного здоров'я та подальших успіхів у педагогічній та науковій діяльності.

Завідувач кафедри фітопатології
проф. В. П. Туренко

МЄШКОВА ВАЛЕНТИНА ЛЬВІВНА (до 60-річчя від дня народження)

7 жовтня 2012 р. виповнилося 60 років Мешковій Валентині Львівні, доктору сільськогосподарських наук, професору, академіку Лісівничої Академії наук України.

В. Л. Мешкова закінчила біологічний факультет Харківського Державного університету (нині Харківський Національний університет ім. В. Н. Каразіна) (кафедра зоології). Після закінчення аспірантури в Українському НДІ лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г. М. Висоцького (УкрНДІЛГА) пройшла шлях від молодшого наукового співробітника до першого заступника директора цього інституту, нині — завідувач лабораторії захисту лісу, а за сумісництвом — професор кафедри зоології та ентомології Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва.

Кандидатська дисертація В. Л. Мешкової за спеціальністю 03.00.09-ентомологія захищена у ВІЗР (Ленінград) у 1980 році та присвячена питанням розвитку вірусної епізоотії в популяції непарного шовкопряда у Нижньому Придніпров'ї. Докторська дисертація за спеціальністю 16.00.10-ентомологія захищена у 2003 році у Національному аграрному університеті (нині НУБІП, Київ) і присвячена прогнозуванню масових розмножень основних видів комах-хвоєлистогризів лісових насаджень України.

Дослідження В. Л. Мешкової спрямовані на вивчення фенології, поширення й динаміки популяцій комах-шкідників, їх ентомофагів, розробку методів нагляду, обліку, прогнозування, оцінювання взаємного впливу комах і збудників хвороб на стан дерев і можливих наслідків глобальної зміни клімату для поширення та шкідливості лісових комах. Значну увагу приділено нею вдосконаленню технології захисту лісу — випробуванню хімічних і мікробіологічних препаратів та обладнання для їх внесення.

В. Л. Мешкова є автором і співавтором рекомендацій і настанов, зокрема «Методичних вказівок з державного випробування хімічних, мікробіологічних інсектицидів і фунгіцидів у лісовому господарстві» (1996), «Методики оцінки ефективності виробничого застосування вірусних інсектицидів» (1997), «Інструкції з застосування аерозольної технології для захисту лісу від хвое-листогризучих шкідників з використанням генераторів регульованої дисперсності ГАРД-МН» (1997), «Рекомендацій з ведення лісового господарства в умовах радіоактивного забруднення» (2008), «Настанов з ведення господарства в Нижньодніпровських лісах» (2008), Рекомендацій із комплексного захисту лісових культур від комах-шкідників коріння (2008), Рекомендацій щодо обстеження соснових культур на заселеність шкідливими комахами (2008). Розробки В. Л. Мешкової включені у важливі нормативні документи, що регламентують господарську діяльність у лісах України, зокрема у «Санітарні правила в лісах України».

Опублікувала понад 340 наукових праць, у тому числі монографії «Історія і географія масових розмножень комах-хвоєлистогризів», «Сезонное развитие хвоелистогрызущих насекомых», у співавторстві — навчальні посібники «Сільськогосподарська екологія» та «Фитофаги декоративных древесно-кустарниковых пород в Приднестровье».

З 2004 року і понині є заступником голови спеціалізованої вченої ради К 64.828.01 при УкрНДІЛГА ім. Г. М. Висоцького та членом спеціалізованої вченої рада К 64.803.02 у Харківському національному аграрному університеті ім. В. В. Докучаєва.

Є членом редколегій фахових видань: «Лісівництво і агролісомеліорація», Вісник ХНАУ (Серія «Ентомологія та фітопатологія»), «Український ентомологічний журнал» і головою редколегії видання «Вісті Харківського ентомологічного товариства».

Під керівництвом В. Л. Мешкової захищені 5 кандидатських дисертацій (Омар Аль-Бадарата, К. В. Давиденко, О. В. Антюхової, О. М. Кукіної, І. М. Мікуліної).

В. Л. Мешкова нагороджена іменним годинником Держкомітету лісового господарства України (2002 рік), нагрудним знаком "Відмінник лісового господарства України" Держкомітету лісового господарства України (2007 рік).

Колеги щиро вітають Валентину Львівну і зичать їй міцного здоров'я та натхнення.

Голова Харківського ентомологічного товариства
професор кафедри зоології та ентомології
М. Д. Євтушенко

БАЙДИК ГАЛИНА ВАСИЛІВНА **(до 60-річчя від дня народження)**

22 жовтня 2012 року виповнилося 60 років від дня народження Байдик Галини Василівни — доцента кафедри зоології та ентомології.

Галина Василівна народилася у с. Стариця Вовчанського району Харківської області.

Закінчила Харківський с.-г. інститут ім. В. В. Докучаєва, факультет захисту рослин у 1975 році з відзнакою. З 1979 по 1983 рр. навчалася в аспірантурі при кафедрі зоології та ентомології Харківського с.-г. інституту ім. В. В. Докучаєва. У 1985 році захистила кандидатську дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата с.-г. наук (м. Київ) на тему: «Листовые злаковые тли на озимой пшенице и борьба с ними в восточной Лесостепи УССР». Науковий керівник — доктор біологічних наук, професор Борис Митрофанович Литвинов. З 1983 р. — асистент кафедри зоології та ентомології, з 1993 р. — доцент, з 2010 р. — завідувач кафедри зоології та ентомології Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва.

Г. В. Байдик — провідний викладач з ентомологічних дисциплін кафедри: загальної, с.-г. і лісової ентомології, фахівець у галузі захисту зернових злакових культур від шкідників. Бере участь у розробці прогнозу фітосанітарного стану агроценозів і складанні рекомендацій щодо захисту с.-г. рослин від шкідників у господарствах Харківської області. Результати наукових досліджень доповідалися на Міжнародних, Всесоюзних, Республіканських конференціях, ентомологічних з'їздах і нарадах.

Є автором 70 наукових і навчально-методичних праць. Співавтор підручника «Сільськогосподарська ентомологія» з грифом Міністерства аграрної політики України (2005 р.), навчальних посібників: «Сельскохозяйственная энтомология» (1997 р.), «Шкідники лісових насаджень» з грифом МАП України (2005, 2008 рр.), «Практикум із сільськогосподарської ентомології» з грифом МАП України (2009 р.), «Сільськогосподарська ентомологія: Назви основних шкідників с.-г. культур і лісових насаджень» (2007, 2010 рр.), «Тестових завдань для контролю підготовки фахівців ОКР «бакалавр» у вищих навчальних закладах III–IV рівня акредитації Міністерства аграрної

політики та продовольства України з напрямку 6.090101 «Агрономія» (2011 р.), «Тестових завдань для контролю підготовки фахівців ОКР «бакалавр» у ВНЗ III–IV рівня акредитації Міністерства аграрної політики та продовольства України з напрямку 6.090105 «Захист рослин» (2012 р.) та ін.

Член спеціалізованої Вченої Ради К 64.803.02 із захисту кандидатських дисертацій протягом трьох каденцій, Вченої Ради ХНАУ, Ради факультету захисту рослин, профбюро ФЗР.

Особливу увагу Галина Василівна приділяла культурно-масовій роботі факультету, упродовж 17 років (1993–2010 рр.) вона очолювала художню самодіяльність факультету захисту рослин. Під її керівництвом було створено колектив народного танцю «Степ» — єдиний в університеті колектив народного танцю. Неодноразово учасники художньої самодіяльності факультету брали участь у Всеукраїнському фестивалі «Софіївські зорі» і саме ансамбль «Степ» двічі ставав лауреатом цього фестивалю.

За багаторічну сумлінну працю (38 років у рідному колективі) Г. В. Байдик нагороджено Почесними грамотами: ХНАУ ім. В. В. Докучаєва (1998, 1999, 2000, 2002, 2007, 2012 рр.), Харківського обкому профспілки працівників АПК (2001, 2004, 2007 рр.), Грамотами Харківської райдержадміністрації та Харківської районної ради (2006, 2012 рр.), трудовою відзнакою «Відмінник аграрної освіти та науки III ступеня» (2007 р.), «Відмінник аграрної освіти та науки II ступеня» (2011 р.) Міністерства аграрної політики та продовольства України.

Колеги сердечно вітають Галину Василівну з ювілеєм та бажають їй наснаги, подальших успіхів та міцного здоров'я.

Професор кафедри зоології та ентомології
С. М. Білецький

КУЛЄШОВ АНАТОЛІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ (до 65-річчя від дня народження)

24 жовтня виповнилося 65 років від дня народження Кулєшова Анатолія Володимировича — доцента кафедри фітопатології.

Народився Анатолій Володимирович у м. Гірське Луганської області у родині вчителів. У 1965 р. закінчив школу робітничої молоді, працюючи слюсарем на шахті «1–2 Гірська». У 1965 р. поступив на факультет захисту рослин Харківського с.-г. інституту. Після закінчення інституту був направлений працювати за фахом у Єланецький район Миколаївської області начальником районної станції захисту рослин. Восени 1970 р. призваний на службу до лав Радянської Армії.

У 1971 р. після демобілізації з армії повернувся до Харкова, де почав працювати у службі захисту рослин агрономом-фітопатологом Харківського пункту сигналізації і прогнозу, з 1973 р. призначений завідувачем цього пункту. У подальшому — з 1979 по 1982 р. очолював обласну лабораторію діагностики і прогнозів Харківської області.

У 1982 р. прийнятий на кафедру фітопатології на посаду асистента, у 1983 р. поступив до заочної аспірантури в Інститут овочівництва і баштанництва НААНУ і розпочав дослідження за темою: «Макроспориоз томата, разработка мер защиты от него в

восточной Лесостепи Украины», які були закінчені у 1990 р. захистом кандидатської дисертації. З 1993 р. — доцент кафедри.

За досягнуті успіхи під час роботи у службі захисту рослин нагороджений відзнакою «Бронзова Медаль ВДНГ», за результатами роботи в ХНАУ — «Відмінник освіти II ступеня», різними грамотами.

За період роботи опубліковано 124 наукових та науково-методичних праць, у тому числі 3 практикуми та 2 навчальних посібника з грифом Мінагрополітики для навчальних дисциплін «Прогноз шкідливих організмів», «Фітосанітарний моніторинг», «Прогноз розвитку хвороб рослин» для студентів ФЗР та Агрофаку.

Основна спеціалізація як викладача пов'язана із дисциплінами «Прогноз шкідливих організмів» та «Фітосанітарний моніторинг». Також проводив заняття із таких дисциплін, як «Фітопатологія», «Інтегрований захист рослин», «Організація захисту рослин», «Біологічний захист рослин».

Виконував громадську роботу: член профбюро, а потім і голова профбюро факультету, член профкому, де був головою комісії по роботі з дітьми, тривалий час очолював спортклуб університету.

Шанувальник спорту і фізкультури — активно брав участь у спортивному житті — змаганнях серед ветеранів із різних видів спорту, тренував дітлахів, проводив масові заходи та свята, був призером і чемпіоном України серед ветеранів з легкої атлетики.

В останні роки — заступник завідувача кафедри фітопатології, член ради факультету та спеціалізованої ради по захисту кандидатських дисертацій.

Колеги щиро вітають Анатолія Володимировича та зичать йому міцного здоров'я і подальших успіхів у педагогічній та науковій праці.

Завідувач кафедри фітопатології
В. П. Туренко

ГОЛОСНЯК НАДІЯ МИХАЙЛІВНА **(до 60-річчя з дня народження)**

Голосняк Надія Михайлівна народилася 9 листопада 1952 р. в с. Старовіровка Ново-Водолазського району Харківської області.

У 1970 році закінчила Покотилівську середню школу і вступила на факультет захисту рослин Харківського с.-г. інституту ім. В. В. Докучаєва, який успішно закінчила у 1975 році за фахом «Учений агроном із захисту рослин».

Спочатку працювала лаборантом на кафедрі зоології та ентомології ХСГІ (1975–1976 рр.), потім — старшим лаборантом, молодшим науковим співробітником лабораторії алелопатії насіння кафедри селекції та генетики (1977–1985 рр.). З 1985 року Надія Михайлівна — асистент, з 2005 року — старший викладач кафедри фітопатології. На високому рівні проводить лабораторно-практичні заняття із загальної та сільськогосподарської фітопатології і вірусології, інтегрованого захисту рослин. Читає лекції з курсів «Загальна та сільськогосподарська вірусологія», «Інтегрований захист рослин», студентам, магістрам та слухачам інституту післядипломної освіти. Надія Михайлівна проводить дуже цікаві заняття по інфекційних захворюваннях насіння на курсах підвищення кваліфікації з агрономами-апробаторами Харківської області та фахівцями державних контрольно-насінневих інспекцій з різних

областей України. Крім навчальної, Надія Михайлівна займається науковою роботою. Вивчає основні хвороби озимої пшениці та заходи щодо обмеження їх шкідливості. Результати досліджень щорічно доповідає на конференціях ХНАУ, міжнародній конференції (м. Белгород, СГІ), опубліковано більше 20 наукових і навчально-методичних праць.

Надія Михайлівна виконує велику і відповідальну громадську роботу. Протягом 9 років вона є головою профспілкового бюро факультету захисту рослин, членом профкому університету, головою комісії по роботі з жінками, дітьми та підлітками. Вона піклується про студентів, співробітників, їх дітей. Це і надання матеріальної допомоги, святкування ювілеїв, подарунки до Нового року та інше. Надія Михайлівна доброзичлива, усміхнена, чарівна жінка, яка завжди готова прийти на допомогу. За багаторічну плідну працю (38 років) Надія Михайлівна Голосняк неодноразово нагороджували почесними грамотами ХНАУ ім. В. В. Докучаєва, Харківського обкому профспілки працівників АПК, Харківської райдержадміністрації та Харківської районної ради, головного управління освіти і науки Харківської облдержадміністрації. Вона нагороджена трудовою відзнакою «Відмінник аграрної освіти та науки III ступеня» (2008 рік) Міністерства аграрної політики та продовольства України.

Колеги щиро вітають Надію Михайлівну та зичать їй міцного здоров'я і подальших успіхів у педагогічній та науковій праці.

Член профбюро факультету
захисту рослин Г. В. Байдик

ТУРЕНКО ВОЛОДИМИР ПЕТРОВИЧ (до 60-річчя від дня народження)

Виповнилося 60 років від дня народження Володимира Петровича Туренка, завідувача кафедри фітопатології Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва, члена-кореспондента МАНЕБ, доктора сільськогосподарських наук, професора, відомого науковими розробками в галузі фітопатології та захисту рослин.

Володимир Петрович народився 23 листопада 1952 р. у с. Киселі Первомайського району Харківської області. Після закінчення у 1968 році Киселівської восьмирічної школи він вступив до Липкуватівського радгоспу-технікуму Нововодолазького району Харківської області, який закінчив у 1972 році з відзнакою за спеціальністю "Агрономія". У 1972–1977 рр. навчався у Харківському СГІ ім. В. В. Докучаєва й одержав диплом з відзнакою за фахом "Учений агроном із захисту рослин". Після служби у лавах Радянської армії повернувся на кафедру фітопатології, де пройшов шлях від асистента до професора, зав. каф, декана факультету захисту рослин, директора НДІ фітосанітарного моніторингу.

У 1987 році захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук "Бура плямистість на насінневих посівах люцерни і заходи захисту від неї в Східному Лісостепу УРСР". У 2006 році захистив докторську дисертацію

на тему: "Грибні хвороби насінневої люцерни, прогноз їх розвитку у Східному Лісостепу і Степу України" за спеціальністю 06.01.11 — фітопатологія.

З 1988 р. є членом-кореспондентом Міжнародної академії з екології і безпеки.

У 1992–2008 рр. працював деканом факультету захисту рослин ХНАУ. У 2008 році визнаний дипломантом обласного конкурсу "Вища школа Харківщини — кращі імена" у номінації "Декан".

Основний напрям наукових досліджень В. П. Туренка — розробка й удосконалення екологічно безпечних систем захисту сільськогосподарських культур від хвороб в умовах України. Ним вивчено поширеність і шкідливість бурої та жовтої плямистостей, пероноспорозу, іржі, борошнистої роси люцерни у Східному Лісостепу і Степу України. Уперше в Україні В. П. Туренком розроблено прогностичні моделі для визначення поширеності й розвитку хвороб люцерни, на їх основі — річний і багаторічний прогнози появи грибних хвороб люцерни. Виконано статистичний аналіз зв'язку поширеності хвороб люцерни з інтегральним показником сонячної активності. Визначено очікувані рівні поширеності й розвитку основних анемохорних хвороб люцерни, визначено стійкість до хвороб перспективних сортів люцерни, роль агротехнічних заходів у обмеженні розвитку хвороб люцерни.

В. П. Туренко є автором і співавтором понад 150 праць, у тому числі першого в Україні підручника "Фітофармакологія" (2008 р.), навчальних посібників: "Фітофармакологічний довідник" (1997, 2001 рр.), "Захист злакових і бобових культур від шкідників, хвороб і бур'янів" (2005), співавтором наукової розробки "Розробка прийомів вирощування та захисту насінневої люцерни при екологічно-орієнтованій системі землеробства „No-Till” у Центральному Степу України", автором раціоналізаторського винаходу "Высевающий диск для посева семян люцерны", за який відзначений дипломом II ступеня ВДНГ СРСР.

З 2010 року В. П. Туренко є головою спеціалізованої вченої ради К 64.803.02 у Харківському національному аграрному університеті ім. В. В. Докучаєва, з 2011 р. — членом експертної ради із сільського господарства при Державній акредитаційній комісії України.

Активно працює Володимир Петрович як голова редколегії Вісника ХНАУ (Серія "Ентомологія та фітопатологія").

Під керівництвом В. П. Туренка захищені 128 дипломних і 29 магістерських робіт, три кандидатські дисертації.

За плідну педагогічну та наукову роботу В. П. Туренко нагороджений трудовою відзнакою Мінагрополітики України "Знак Пошани" (2006 р.), почесними грамотами Мінагрополітики України, Міністерства Освіти і Науки України тощо.

Колеги з різних організацій сердечно вітають Володимира Петровича з 60-річним ювілеєм, зичать йому міцного здоров'я, щастя, життєвого оптимізму, невичерпної енергії, творчого довголіття і втілення усіх намірів у життя!

Професор кафедри зоології та ентомології,
член редколегії
В. Л. Мешкова

ЄВТУШЕНКО МИКОЛА ДМИТРОВИЧ (до 65-річчя від дня народження)

Євтушенко Микола Дмитрович – кандидат біологічних наук, професор Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва, Заслужений працівник освіти України.

Народився 20 грудня 1947 року в селі Беїво Липоводолинського району Сумської області в селянській сім'ї.

Після закінчення середньої школи протягом року до призову на строкову військову службу працював у колгоспі механізатором.

У 1974 році з відзнакою закінчив факультет захисту рослин Харківського с.-г. інституту ім. В. В. Докучаєва. З 1974 року і по теперішній час працює в Харківському національному аграрному університеті ім. В. В. Докучаєва асистентом, звільненим секретарем комітету комсомолу інституту, старшим викладачем, доцентом, деканом по роботі з іноземними студентами, помічником проректора, проректором з навчально-виховної роботи, а з 1996 р. по березень 2007 р. — ректором агроуніверситету. Нині — професор кафедри зоології та ентомології. Автор і співавтор близько 160 наукових і навчально-методичних праць, у тому числі 3 підручників, 2 практикумів, 12 навчальних посібників, 2 монографій і одного винаходу.

У 1979 р. захистив кандидатську дисертацію, у 1986 р. йому було присвоєне вчене звання доцента, а в 2001 р. — професора. Протягом трьох навчальних років (1986–1989 рр.) працював у Кампучії, готуючи перші національні кадри і відновлюючи діяльність сільськогосподарського технічного університету в м. Пномпень. У цьому навчальному закладі працював викладачем, заступником керівника групи з навчальної роботи, завідувачем кафедри, деканом факультету агрономії і лісового господарства. Успішно забезпечив перші два випуски агрономів і лісівників, створив дослідне поле, особисто підготував 9 магістрів наук, із яких у подальшому захистили кандидатські дисертації Хеан Ванхон і Хеан Вутхі.

Працюючи ректором агроуніверситету, забезпечив переведення навчального процесу на державну мову. За цей період вченими університету було видано 154 підручники і навчальні посібники. Навчання студентів в університеті було повністю забезпечено навчальною літературою на державній мові.

В університеті відкрито чотири спеціальності і дев'ять спеціалізацій та три факультети, у тому числі факультет лісового господарства, Інститут післядипломної освіти, науково-дослідний інститут фітосанітарного моніторингу. На базі університету створено навчально-науково-виробничий комплекс, до складу якого увійшли чотири провідних НДІ України та 15 коледжів і технікумів. На базі НДІ і передових господарств створено понад 30 філій кафедр на виробництві, а на дослідному полі — овочеву сівозміну на краплинному зрошенні, що значно підвищило якість навчального процесу та покращило практичну підготовку студентів. Щорічно близько 200 студентів проходили ознайомчу практику з агрономії у фермерських господарствах за кордоном. У доповнення дендропарку з 701-м видом дерев і чагарників створено гербарну ділянку з 381 виду рідкісних та зникаючих трав'янистих рослин.

На базі університету проводилися всеукраїнські олімпіади з хімії, бухгалтерського обліку, лісового господарства, геодезії та землекористування. Університет став центром аграрної культури на Слобожанщині. Були запроваджені свята «День університету», «День бібліотеки», «Івана Купала», «Масляна та проводи зими», різнопланові огляди художньої самодіяльності факультетів. До цих заходів залучалися студенти та мешканці навчального містечка і навколишніх населених пунктів.

М. Д. Євтушенко постійно приділяв увагу поліпшенню матеріально-технічної бази університету, збільшенню видання підручників і навчальних посібників для студентів, ефективності роботи аспірантури і докторантури, розвитку спортивно-масової роботи серед студентів, проведенню благоустрою і озелененню навчального містечка та створенню його інфраструктури.

За роки його роботи на посадах проректора з навчально-виховної роботи та ректора університету започатковано видання наукового журналу «Вісті Харківського ентомологічного товариства», на факультеті захисту рослин запроваджено підготовку агрономів з фітосанітарного моніторингу, розпочато підготовку студентів зі спеціалізації «Лісопатологія», відкрито відділення підвищення кваліфікації спеціалістів зовнішнього та внутрішнього карантину рослин, затверджено спеціалізовану вчену раду із захисту докторських дисертацій зі спеціальності «Ентомологія». Відкрито докторантуру з п'яти спеціальностей, у т. ч. з зоології та ентомології, та підготовку студентів зі спеціальності «Лісове господарство».

На зламі двох тисячоліть закладено студентський парк площею 20 га та липово-каштанову алею вздовж дослідного поля.

Підписані Меморандуми про співробітництво з підготовки кадрів з аграрного та лісового напрямів з п'ятьма навчальними закладами Китаю.

Багато уваги приділяв впровадженню в сільськогосподарське виробництво енергозберігаючих технологій вирощування просапних культур, проведенню реформування сільгоспдприємств, випробуванню і вдосконаленню сільгоспмашин вітчизняного виробництва. Проводить наукову роботу щодо удосконалення системи захисту плодових насаджень та ріпаку від шкідників.

У 1972 р. доктор біологічних наук, професор Б. М. Литвинов залучив тодішнього студента факультету захисту рослин Миколу Євтушенка до науково-дослідницької роботи, пов'язаної з вивченням біології, динаміки чисельності, шкодочинності основних шкідників саду та зміною видового складу ентомофауни залежно від віку плодових дерев і пестицидного навантаження. В цьому напрямі М. Д. Євтушенко працює понині. На створеному ним стаціонарному досліді в саду навчгоспу успішно провели досліді та захистили кандидатські дисертації три аспіранти та не один десяток дипломних робіт захищено студентами.

Під час відрядження до Камбоджі паралельно з забезпеченням навчального процесу проводив дослідження з вивчення шкідників манго, рису, кукурудзи, капусти, тютюну та ін.

У 1990 р. розпочав дослідження з вивчення ефективності біологічно активних речовин (Дімілін, ЕЙМ, Номолт, Каскад) у системі захисту яблуні від шкідників вегетативних та генеративних органів яблуні в порівнянні із інсектицидами.

Останні 22 роки його наукова діяльність пов'язана з дослідженнями історії вивчення комах яблуневих садів, зміни їх видового складу, трофічним зв'язком у консорції яблуні, особливостям екології і розповсюдження масових видів комах яблуневого саду, сезонній динаміці чисельності та сукцесійним змінам в ентомокомплексі яблуневого саду. У 2007 році розпочав дослідження з вивчення видового складу шкідників озимого та ярого ріпаку, залишаючись вірним науковій тематиці розпочатій 40 років тому.

За останні 5 років підготував одного кандидата с.-г. наук, керує підготовкою трьох аспірантів та одного здобувача. Опублікував у співавторстві монографію «Зміна

парадигми в системі теорії і практики захисту плодкових садів в Україні за сторіччя» та практикум із сільськогосподарської ентомології, співавтор двох тестових завдань для контролю підготовки фахівців ОКР «бакалавр» з напрямів «Агрономія» і «Захист рослин», які були розроблені за дорученням Мінагрополітики та продовольства України і в подальшому ним видані. Веде самостійні лекційні курси з сільськогосподарської ентомології на факультетах захисту рослин, агрохімії і ґрунтознавства та двох спеціальностях агрономічного факультету.

Для забезпечення навчального процесу студентів з напрямку «Агрономія» україномовною навчальною літературою за останні 10 років у співавторстві видав три підручники, дванадцять навчальних посібників. Підручники: «Сільськогосподарська ентомологія», «Фітофармакологія», «Імунітет рослин» стали першими фундаментальними виданнями для аграрних навчальних закладів України III-IV рівнів акредитації.

У 2001 р. колектив університету нагороджено Почесною грамотою Кабінету Міністрів України, а у 2002 р. агроуніверситету було надано статус національного.

У різні роки був головним редактором Вісника ХНАУ ім. В. В. Докучаєва серія «Біологія», членом редколегій Вісника ХНАУ серія «Ентомологія та фітопатологія» та «Известий Харьковского энтомологического общества», членом спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських дисертацій з ентомології та фітопатології, 8 років — головою Харківського відділення Українського ентомологічного товариства, депутат Харківської обласної ради V скликання.

Почесний професор Харківського державного технічного університету сільського господарства (2000 р.), Фуджианського Університету сільського господарства та лісівництва (Китай, 2006 р.).

Микола Дмитрович нагороджений пам'ятною медаллю Верховної Ради України «Десять років незалежності України», трудовими відзнаками Мінагрополітики України «Знак Пошани», «Відмінник аграрної освіти і науки» II і III ступенів, неодноразово нагороджений Почесними грамотами Міністерства сільського господарства СРСР та Мінагрополітики України, Почесною відзнакою голови Харківської облдержадміністрації «Слобожанська слава», Почесний громадянин Харківського району.

Колеги щиро вітають Миколу Дмитровича та зичать йому міцного здоров'я, натхнення та подальших успіхів у науковій та педагогічній діяльності.

Завідуюча кафедрою зоології та ентомології
Г. В. Байдик

ЛЕЖЕНІНА ІРИНА ПАВЛІВНА **(до 55-річчя від дня народження)**

27 грудня 2012 р. виповнилося 55 років від дня народження Леженіної Ірини Павлівни — кандидата біологічних наук, доцента, кафедри зоології та ентомології

І. П. Леженіна у 1980 р. закінчила Харківський державний університет ім. М. Горького (нині ХНУ ім. В. Н. Каразіна). Під час навчання продовжила досліджувати різноманітних двокрилих комах, якими зацікавилася ще у школярські роки, відвідуючи клуб юних зоологів Харківського обласного палацу піонерів, де отримала перший ентомологічний

досвід. В університеті захопилася вивченням мух родини дзюрчалок. Саме цим двокрилим було присвячено її дипломну роботу, яка отримала нагороду на Всесоюзному конкурсі дипломних робіт.

Після закінчення університету І. П. Леженіна працювала з госпдогвірної тематики у Харківському сільськогосподарському інституті ім. В. В. Докучаєва (нині ХНАУ ім. В. В. Докучаєва). У ці роки продовжувала досліджувати дзюрчалок, географія збору матеріалу поширилася до Лівобережжя України. Крім вивчення дзюрчалок, приділяла увагу визначенню основних родин коротковусих двокрилих агроценозів польових культур і прилеглих до них заповідних степових територій. Працювала в усіх степових заповідниках України, де разом із колективом лабораторії екології комах ХНАУ здійснювала інвентаризацію комах степів, зокрема коротковусих двокрилих. У цей період вагому роль у формуванні її як вченого відіграв О. В. Захаренко. У 1991 р. захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата біологічних наук за темою: «Мухи-журчалки (Diptera, Syrphidae) Левобережної України» за спеціальністю 03.00.09 — ентомологія (науковий керівник професор Б. М. Литвинов).

Ще студенткою стала членом Харківського відділення Українського ентомологічного товариства, пізніше брала активну участь у створенні музею та бібліотеки Харківського ентомологічного товариства, які розміщувалися на базі лабораторії екології комах. Є відповідальним секретарем двох фахових журналів «Известия Харьковского энтомологического общества» та «Вісника ХНАУ. Серія «Фітопатологія та ентомологія»».

З 2003 р. працює доцентом кафедри зоології та ентомології ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. Є провідним викладачем курсів: «Основи наукових досліджень», «Прикладна зоологія», «Карантин рослин», «Географія комах», з 2012 р. — нового курсу «Родентологія», викладає «Загальну ентомологію» та «Лісову зоологію».

І. П. Леженіна є автором і співавтором понад 80 наукових і навчально-методичних праць, у тому числі підручника «Сільськогосподарська ентомологія» з грифом Міністерства аграрної політики України (2005 р.), «Тестових завдань для контролю підготовки фахівців ОКР «бакалавр» у ВНЗ III–IV рівня акредитації Міністерства аграрної політики та продовольства України з напрямку 6.090105 «Захист рослин» (2012 р.). У 2003 р. в серії бібліотеки журналу «Біологія» опублікувала книгу «Біологічні екскурсії. Комахи степу».

Активно співпрацює з видавничою групою «Основа», для журналу «Біологія» разом із М. О. Філатовим підготувала 10 кольорових вкладок з визначення рядів і родин комах.

Багато уваги приділяє науковій роботі із школярами та студентами, МАНовські роботи під її керівництвом здобули провідні місця на обласних і республіканських конкурсах. Підготувала одного кандидата сільськогосподарських наук (Ю. В. Карпенко).

Наукові інтереси пов'язані з біорізноманіттям двокрилих природних екосистем, урбоценозів та агроландшафтів, проблемами охорони комах, впливом антропогенного навантаження на екологічну структуру комах.

Колеги сердечно вітають Ірину Павлівну з ювілеєм, зичать міцного здоров'я, невичерпної енергії, творчих успіхів!

Голова Харківського ентомологічного товариства
професор кафедри зоології та ентомології
М. Д. Євтушенко